

вс ванр. проф. др Снежана Крстић, председник комисије
пп ванр. проф. др Србољуб Николић, члан комисије
пк доц. др Милан Михајловић, ментор и члан комисије

Мастер рад студента Александре Ивановић,
Извештај комисије о оцени мастер рада,
доставља -

КАТЕДРИ ДРУШТВЕНИХ НАУКА

На основу Одлуке Већа за друштвено хуманистичке науке Војне академије број 622-175 од 07.09.2026. године, којом смо одређени у Комисију за оцену и одбрану мастер рада под називом „Дигитализација и њен допринос економском расту: анализа земаља ЕУ и Западног Балкана“, студента Александре Ивановић, као и на основу члана 24. Статута Војне академије („СВЛ“ бр. 29/2021) и Правилника о пријави и одбрани завршних радова („СВЛ“ бр. 22/2022) и увида у предметни мастер рад, комисија подноси следећи,

ИЗВЕШТАЈ о завршном раду на мастер академским студијама

1. Биографски подаци кандидата

Александра Ивановић, потпоручник Војске Србије, рођена је 11. августа 1999. године у Лесковцу. Средње образовање стекла је у Економској школи у Лесковцу, коју је завршила са одличним успехом. Основне академске студије успешно је завршила 2023. године на Војној академији Универзитета одбране у Београду, на студијском програму Логистика одбране, модул Општа логистика. Тренутно обавља дужност у 238. интендантском складишту у Нишу, у саставу 201. логистичког батаљона, 608. логистичке базе. Мастер академске студије уписала је 2023. године на Војној академији, мотивисана жељом за даљим усавршавањем и стицањем нових знања. До сада је положила све предвиђене испите.

2. Опис завршног рада

Мастер рад под називом „Дигитализација и њен допринос економском расту: анализа земаља ЕУ и Западног Балкана“ изложен је на 90 страни текста. Текст рада илустрован је са 20 сликом и 9 табела. У попису литературе наведено је укупно 39 референци које су

коришћене при изради мастер рада. Коришћени теоријски, нормативни и статистички извори наведени су на одговарајући начин.

Мастер рад садржи **осам целина, укључујући увод и закључак**. У уводном делу представљени су формулација проблема и значај истраживања, предмет истраживања, теоријско одређење предмета, појмовно-категоријални систем, хипотетички оквир, методе истраживања, структура рада, као и научна и друштвена оправданост истраживања. Генералном хипотезом претпостављено је да дигитализација има позитиван утицај на економски раст и продуктивност земаља Европске уније и Западног Балкана, док су посебним хипотезама обухваћени утицај дигиталне инфраструктуре, електронске управе и разлика у степену дигитализације између посматраних група земаља.

Први део рада посвећен је теоријским основама дигитализације и економског раста. У овом делу анализирани су појам и развој дигитализације, информационо-комуникационе технологије као основа дигиталне трансформације, теорије економског раста у контексту технолошког напретка, као и утицај дигиталне трансформације на конкурентност привреде.

Други део рада односи се на индикаторе дигиталног развоја. Разматрани су концепти мерења дигитализације, различити индекси дигиталне развијености и кључни показатељи који омогућавају процену степена дигиталне трансформације националних економија.

Трећи део рада анализира утицај дигитализације на економски раст, са посебним освртом на повезаност дигитализације и раста бруто домаћег производа, промене на тржишту рада, дигитализацију јавног сектора и улогу ИКТ сектора у економском развоју.

Четврти део рада посвећен је упоредној анализи земаља Европске уније и Западног Балкана. Анализиран је степен дигитализације Европске уније, као и појединачно Републике Србије, Црне Горе, Северне Македоније, Албаније и Босне и Херцеговине. На основу анализираних показатеља извршено је компаративно сагледавање достигнутог нивоа дигиталне развијености Европске уније и Западног Балкана.

Пети део рада обухвата студије случаја земаља које представљају карактеристичне примере дигиталне трансформације. Посебно су анализиране Естонија као лидер дигиталне трансформације, Финска и Данска као примери високо дигитализованих економија и Србија као пример дигиталне трансформације на Западном Балкану. На крају овог дела извршена је компаративна анализа одабраних студија случаја.

Шести део рада посвећен је практичним импликацијама и препорукама за даљи развој дигитализације. Размотрене су могућности унапређења дигиталне инфраструктуре и дигиталних компетенција, развоја електронске управе, подстицања ИКТ сектора и усклађивања политика земаља Западног Балкана са стандардима Европске уније. На основу спроведеног истраживања предложене су и конкретне мере за убрзање економског раста путем дигитализације.

У **закључку рада** представљена је синтеза резултата спроведеног истраживања и извршена је оцена постављених хипотеза. Указано је на значај дигитализације за повећање продуктивности, конкурентности и економског раста, али и на изазове који се односе на дигиталну неједнакост, сајбер безбедност, заштиту података и трансформацију тржишта рада.

При изради мастер рада кандидаткиња је користила домаћу и инострану литературу и релевантне изворе података, водећи рачуна о њиховом навођењу.

3. Анализа рада са кључним резултатима

Предмет истраживања је сложен и интердисциплинаран, јер обухвата економске и технолошке аспекте дигиталне трансформације и њихову међусобну повезаност. Предмет истраживања у ширем смислу припада области економских наука, при чему се посебно сагледава утицај технолошког напретка и дигитализације на економски раст, продуктивност и конкурентност националних економија.

Кандидаткиња је у раду извршила анализу утицаја дигитализације на економски раст, са посебним освртом на земље Европске уније и Западног Балкана. Анализирани су дигитална инфраструктура, дигиталне услуге, информационо-комуникациони сектор, електронска управа, дигиталне компетенције и технолошке иновације, као фактори који могу утицати на раст БДП-а, продуктивност и конкурентност привреде. Посебна пажња посвећена је разликама у степену дигиталне развијености земаља Европске уније и Западног Балкана, као и факторима који убрзавају или ограничавају процес дигиталне трансформације.

Основни циљ истраживања био је да се сагледа и анализира утицај дигитализације на економски раст и продуктивност, као и да се утврди у којој мери развој дигиталне инфраструктуре, ИКТ сектора, електронске управе и дигиталних компетенција доприноси економским резултатима посматраних земаља. Истраживањем је настојано и да се утврде разлике између земаља Европске уније и Западног Балкана, идентификују успешни модели

дигиталне трансформације и формулишу препоруке које могу допринети убрзању дигиталног и економског развоја земаља региона.

Резултати спроведеног истраживања указују на постојање значајних разлика у степену дигиталне развијености између земаља Европске уније и Западног Балкана. Земље Европске уније, захваљујући већим и континуираним инвестицијама у дигиталну инфраструктуру, развој дигиталних компетенција и подршку иновацијама, остварују више нивое продуктивности и конкурентности. Насупрот томе, земље Западног Балкана и даље се суочавају са ограничењима која се односе на недовољно развијену инфраструктуру, нижа улагања у истраживање и развој, недостатак дигиталних вештина и неравномерну примену дигиталних технологија.

Истраживањем је утврђено да развој дигиталне инфраструктуре, већа доступност брзог интернета, улагања у ИКТ сектор и унапређење електронске управе позитивно утичу на економски раст, продуктивност и ефикасност институција. Дигитална трансформација доприноси бржем протоку информација, смањењу трансакционих трошкова, ефикаснијем управљању ресурсима и стварању повољнијег пословног окружења.

На основу добијених резултата **потврђена је генерална хипотеза** да дигитализација има позитиван утицај на економски раст и продуктивност земаља Европске уније и Западног Балкана. Потврђене су и све три посебне хипотезе: да развој дигиталне инфраструктуре доприноси расту БДП-а и продуктивности; да развијенија електронска управа повећава транспарентност, ефикасност и конкурентност; и да земље Европске уније имају виши степен дигитализације у односу на земље Западног Балкана, што се одражава и на њихове економске резултате.

Значај истраживања огледа се у доприносу бољем разумевању односа између дигитализације, продуктивности и економског раста. Посебна вредност рада је у упоредном сагледавању земаља Европске уније и Западног Балкана, чиме се омогућава идентификовање разлика у степену дигиталног развоја, успешних модела дигиталне трансформације и фактора који одређују њене економске ефекте. Практични значај истраживања огледа се у могућности примене резултата приликом креирања јавних политика, планирања инвестиција у дигиталну инфраструктуру и образовање, развоја електронске управе и подстицања ИКТ сектора.

У току израде мастер рада коришћено је више научноистраживачких метода које су омогућиле систематично и свеобухватно сагледавање предмета истраживања. Од основних метода сазнања и мишљења примењене су **метода анализе, синтезе, дедукције, индукције и генерализације**. Метода анализе коришћена је приликом разматрања

појединачних компоненти дигитализације, док је синтеза примењена ради обједињавања теоријских и емпиријских резултата и формирања целовитих закључака. Индуктивна и дедуктивна метода омогућиле су извођење и проверу закључака о повезаности дигитализације и економског развоја.

Од општих научних метода значајно место имала је **статистичка метода**, кроз статистичку дескрипцију, корелациону и тренд анализу релевантних показатеља дигитализације и економског раста. Такође је примењена **метода студије случаја**, којом су детаљније анализирани примери Естоније, Финске, Данске и Србије, ради идентификовања механизма и политика које доприносе успешној дигиталној трансформацији.

Кандидаткиња је кроз спроведено истраживање остварила постављене циљеве и применом изабраних научноистраживачких метода обезбедила основу за проверу генералне и посебних хипотеза. Добијени резултати указују да дигитализација представља значајан фактор економског раста и конкурентности, при чему њени ефекти зависе од степена развијености инфраструктуре, људског капитала, институционалних капацитета и нивоа инвестиција у савремене технологије.

4. Закључак и предлог

Комисија сматра да је кандидаткиња спровела истраживање према усвојеним методолошким стандардима и да је реализовала постављене циљеве рада. Кандидаткиња је избором коришћених научно-истраживачких метода потврдила ваљаност постављених хипотеза, како генералне, тако и посебних хипотеза. На основу изнетог предлажемо Катедри друштвених наука Војне академије да прихвати мастер рад Александре Ивановић, под називом „Дигитализација и њен допринос економском расту: анализа земаља ЕУ и Западног Балкана“ и одобри јавну усмену одбрану.

У Београду, 09.9.2026. године

11 SEP 2026

Чланови комисије:

Председник комисије

вс ванр. проф. др Снежана Крстић

Члан комисије

пп ванр. проф. др Србољуб Николић

Ментор

пк доц. др Милан Михајловић

Достављено:

- Катедри друштвених наука (е/р);
- Продекан за НИР(е/р);
- Архива.